L. 229.
S.

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Maj 1867 r.

№ 5.

L. 220.
S.

Wys. c. k. Namiestnictwo, powołując się na reskrypt Wys. Ministerstwa z dnia 20. Sierpnia 1856 L. 11773, nie wzbrania nauczycielom przyjmować urzędu w gminie, byleby tylko ich powinności jako nauczycieli lub organistów żadnego ztąd uszczerbku nie doznawały.

Uważać także należy, ażeby wykonywanie poruczeń Urzędu gminnego nie uwłaczało ich powadze nauczycielskiéj i nie paraliżowało ich wpływu na uobyczajenie młodzieży szkolnéj.

C. k. Naczelnicy powiatowi mają w porozumieniu z dystryktowymi Dozorcami szkół rozstrzygać, ażali, uważając na szczególne okoliczności miejsca i gminy, nauczycielom ludowym urząd w gminie może być poruczony, atoli zatrzymanie raz przyjętego urzędu w gminie, jako-téż i wykonywanie poszczególnych poruczeń Urzędu gminnego zawisło od pozwolenia c. k. Naczelnika powiatowego.

Właściwi przełożeni szkół ludowych mają czuwać, ażeby nauczyciele, jeżeli są zarazem urzędnikami gminnymi, swoich obowiązków ze stanem nauczycielskim połączonych nie zaniedbywali.

Dotyczący reskrypt W. c. k. Namiestnictwa do c. k. urzędów powiatowych wystósowany z dnia 9. Maja r. b. L. 28051 brzmi:

K. k. Statthalterei in Lemberg. An alle k. k. Bezirksämter.

Anläßlich einer vorgekommenen Klage, daß die Schullehrer die Verpflichtungen und die Obliegenheiten der nach dem §. 31 des Gemeindegesetzes der

Gemeindevorstehung beizugebenden Gemeindebediensteten übernehmen, wodurch der Schulunterricht leidet, wird im Grunde h. Ministerial-Erlasses vom 20. August 1856 Z. 11773 bedeutet, daß die Besorgung der Geschäfte der Gemeindebediensteten den Schullehrern, ohne Unterschied der Art ihrer Anstellung, nur unter der Bedingung überlassen werden darf, daß dabei den Pflichten, die ihnen der Kirche und Schule gegenüber obliegen, in keiner Weise Abbruch geschehe.

Die Gemeindedienstleistungen müssen auch derart sein, daß durch selbe die Schullehrer nicht in nähere Beziehungen mit Orten (Wirths- u. Schankhäuser) kommen, deren Besuch zu vermeiden, zu den Pflichten ihres Standes gehört, oder daß durch die Ausübung der Dienstleistungen das Ansehen des Schullehrers überhaupt, und sein Einfluß auf die Schuljugend nicht leide.

Die Entscheidung, ob mit Rücksicht auf die Verhältnisse des Ortes und der Gemeinde dem Schullehrer die Besorgung der Geschäfte eines Gemeindebediensteten übertragen werden kann, steht dem k. k. Bezirksvorsteher im Einvernehmen mit dem Schuldistriktsaufseher zu, während die weitere Besorgung der bereits übernommenen Geschäfte überhaupt, oder nur einzelne Gattungen von Obliegenheiten auch nur vom k. k. Bezirksvorsteher allein vorgestellt werden kann.

Gegen diese Entscheidungen steht der Rekurs an die k. k. Statthalterei offen.

Es versteht sich übrigens von selbst, daß wenn dem Schullehrer die Besorgung der in Rede stehenden Geschäfte zugewiesen wird, derselbe in der Hinsicht, daß er die Pflichten seines Standes nicht vernachläßige oder beeinträchtige, durch die hiezu nach der polit. Schulverfassung Berufenen, genau zu überwachen ist, wofür diese auch verantwortlich bleiben. Hiernach hat sich das Bezirksamt strenge zu benehmen. Lemberg den 9. Mai 1867.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 20. Maja 1867.

Dokończenie do L. 644/s. ex 1864.

§. 11.

W każdéj powtarzającéj szkole o kilku klasach powinien każdy nauczyciel klasy mieć podręczny katalog, w którym imię, wiek, miejsce urodzenia, kraj, religię, zatrudnienie, imię i miejsce pobytu rodziców,

majstra, fabrykanta, albo służbodawcy jakotéż dzień i miesiąc zapisania do szkoły wpisywać powinien; tamże mają być porobione uwagi co do uczęszczania do szkoły, pilności, obyczajnego zachowania się i postępu. Osoby mające dozór nad szkołą powinny w miejscu stósowném dzień odbytéj wizyty w tymże katalogu zapisywać.

W szkołach powtarzających kilkoklasowych powinien oprócz podręcznych katalogów nauczycieli znajdować się i katalog główny dla całéj szkoły, a w końcu w archiwie szkolnym być przechowanym.

Gdzieby rzeczone katalogi jeszcze zaprowadzone nie były, trzeba takowe bezzwłocznie zaprowadzić i w ten sposób oznaczyć i przygotować, aby nie przerywać nauki i nie tracić czasu niepotrzebnie.

§. 12.

Kiedy się publiczne popisy w szkole powtarzającéj odbywać mają, rozstrzyga sam powiatowy dozorca szkół (względnie naddozorca szkół) za porozumieniem się z miejscowymi proboszczami jakotéż z przełożonymi gmin i przemysłowcami. Gdzie jeszcze nie zaprowadzono popisów publicznych, należy się w ostatnim dniu nauki uroczyście przeczytać klasy (postępy) uczniów a to w przytomności przełożonych szkół, ze stanu przemysłowego obranych dozorców (inspektorów) jakotéż świeckich dozorców, lecz mogą tu także rodzice i opiekunowie uczniów a wreszcie i inni w tym interesowani być obecnymi; najpilniejszych i najobyczajniejszych uczniów należy się pochwalić i nagrodzić premijami, o które się gmina, osoby przemysłowe i inni dobroczyńcy szkół postarali; niedbałym zaś i nieobyczajnym surowe dać napomnienie i przestrogę.

W miastach zaś, gdzie kierownictwo i dozór szkół powtarzających dla nader wielkiéj liczby uczniów z wielkiemi trudami są połączone, powinien przełożony szkoły wraz z nauczycielami mającymi udział w nauczaniu jakotéż z ustanowionymi dozorcami tak ze stanu przemysłowego jakotéż handlowego odbywać przynajmniéj półroczne narady, na których nietylko dobro zakładu lecz oraz klasyfikacya tych uczniów, którzy już wystąpić albo do zawodowo-przemysłowéj szkoły przejść mają, będą stanowiły przedmiot posiedzenia.

§. 13.

Zaświadczenia szkolne mają się również jak i w szkołach publicznych wydawać bezpłatnie. Takowe otrzymać mogą tylko ci uczniowie i uczennice, którzy do szkoły powtarzającéj przez cały przeciąg przepisanego czasu uczęszczali. Zaświadczenia tyczące się nauki powtarzającéj należy połączyć z nauką religii lub katechizmową, wyjąwszy jeżeliby okoliczności osobnego świadectwa w téj mierze wymagały.

§. 14.

Powiatowi dozorcy szkół winni corocznie zdawać sprawozdanie o szkołach powtarzających i daléj kształcących i takowe połączyć z główném sprawozdaniem o stanie szkół ludowych.

d) Obowiązek uczęszczania do szkół powtarzających i kary za niedopełnienie tegoż.

§. 15.

Uczniowie winni zaraz po ukończeniu szkół ludowych uczęszczać do szkoły powtarzającéj, terminatorowie zaś zaraz na wstępie do terminu.

Tak czas terminowania jakotéż obowiązek uczęszczania do szkoły daléj kształcącéj trwa aż do ukończonego 15. roku. Tacy zaś terminatorowie, którzy się do zawodowo - przemysłowéj szkoły nie wpisali, są obowiązani uczęszczać przez cały czas terminowania do tejże szkoły.

Ten obowiązek nie znosi ogólnego obowiązku uczęszczania na naukę religii i katechizacyę tam, gdzie w skutek stosunków miejscowych nie można udzielać nauki religii w szkole powtarzającéj.

§. 16.

Od uczęszczania do szkoły powtarzającéj i daléj kształcącéj są uwolnieni:

1. Ci uczniowie i te uczennice, którzy po ukończeniu szkoły ludowéj uczęszczają do wyższych zakładów.

2. Ci, którzy dowiodą, że w domu prywatnie naukę pobierają.

3. Ci uczniowie, którzy albo dwie niższe realne albo dwie gimnazyalne klasy z dobrym ukończyli postępem.

4. Ci terminatorowie, którzy na naukę religii albo katechizacyę pilnie uczęszczali i szkołę powtarzającą z dobrym ukończyli postępem.

§. 17.

Jeżeli ucznia w przytomności przełożonych stowarzyszenia przemysłowców lub gminy do terminu przyjęto, powinni ciż przełożeni nowo przyjętych, nie zważając na to czy ugodę zrobiono lub nie, zaraz do szkoły wpisać i majstrów na obowiązki, które na ich prawo co do uczęszczania do szkoły wkłada, jakotéż i na skutki zaniedbania tychże uczynić uważnymi.

Również powinno się o każdéj zmianie zaszłéj między majstrem a uczniem, o oddaleniu tegoż z terminu szkołę zawiadomić.

Ażeby się chłopcy i dziewczęta mający obowiązek uczęszczania do szkoły powtarzającéj od tejże powinności nie ociągali, powinny się każdych wakacyj również jak i w szkołach ludowych przy pomocy gmin a przy zgromadzonych dozorcach ze stanu przemysłowego odbywać ogólne spisy tych, którzy uczęszczać do szkoły powtarzającéj są obowiązani, przy téjże sposobności powinno także być wymienioném, czy właściciele fabryk i przemysłowcy wypełniają obowiązki tyczące się uczęszczania do szkół obowiązanych do tego sług i terminatorów tychże a przepisanych ustawami tyczącemi się przemysłu.

§. 18.

Obowiązkiem szkolnego dozoru miejscowego jest nietylko uczniów opieszałych w uczęszczaniu do szkoły powtarzającéj napominać i uwagę rodziców, służbodawców i majstrów na opieszałość swych dzieci, sług lub terminatorów, zawczasu zwrócić, lecz oraz powinien tenże w drodze powiatowego lub naddozoru szkół spis tych uczniów zaniedbujących nauki, u których łagodniejsze środki nie skutkowały, urzędowi powiatowemu w celu przepisanego użytkowania przedkładać kwartalnie. Jeżeliby nie było potrzebném przedkładać wykazu takiego, należy się o tém przecząco zawiadomić władzę.

§. 19.

Rodzice, opiekunowie i służbodawcy, na których spada wina że ich dzieci, wychowanki i sługi, szkołę powtarzającą zaniedbują, ulegają albo karze

pieniężnéj od 2 do 4 złr. a w razie niemożności zapłacenia skazani będą na areszt jednodniowy. Pieniądze uzbierane z rzeczonych kar spływają do funduszów szkolnych miejscowych czy to już istniejących, czy to z pomienionych pieniędzy utworzyć się mających; w ten sposób powstałych funduszów używać należy na sprawianie potrzebnych przyborów szkolnych dla ubogiéj młodzieży.

Właściciele fabryk lub przemysłowcy, którzy są winnymi opieszałości swéj czeladzi obowiązanéj uczęszczać do szkoły powtarzającéj, ulegają karze pieniężnéj od 10 do 400 złr. (§. 133 ust. prz.), albo przy niemożności zapłacenia karze aresztu a mianowicie za 5 złr. dzień jeden (§. 135. ust. prz.).

Jeżeli się zaś właściciel fabryki lub przemysłowiec tak dalece zapomni, iżby się niebezpieczną zdawało rzeczą poruczyć mu na przyszłość terminatorów, natenczas traci prawo trzymania tychże albo tymczasowo, albo nawet na zawsze (§. 137 ust. prz.). Jeżeli powtórna kara pożądanego nie odniosła skutku, natenczas traci takowy prawo trudnienia się przemysłem (§. 138 ust. prz.)

Śledztwo i ukaranie takowych przekroczeń ze strony przemysłowców należy za każdorazowém doniesieniem a szczególnie z powodu kwartalnie otrzymanych spisów (§. 18 téj ustawy) do politycznego urzędu powiatowego. Kary pieniężne (§. 151 ust. prz.) odbierają się w drodze administracyjno-egzekucyjnéj. Jeżeli na winowajcy ciąży obowiązek złożenia kwoty do kasy stowarzyszenia lub wsparcia spływają wyż wymienione pieniądze do tejże kasy, zwykle zaś do funduszu przeznaczonego dla ubogich a zwłaszcza w owém miejscu, gdzie takowe przewinienie popełniono.

Terminatorowie, którzy z własnéj winy do szkoły powtarzającéj nie uczęszczali, stósownie aresztem karani będą, w razie gdyby karność domowa ze strony majstrów żadnego nie odniosła skutku.

W każdym razie należy do zakresu działania władzy politycznéj zjednać powagę istniejącym przepisom względem przymusu do szkolnego uczęszczania w miarę ces. rozporządzenia z dnia 20. kwietnia 1854 r.

§. 20.

Każda władza polityczna winna po ubiegu każdego roku szkolnego najdaléj z końcem listopada uczynić o naradach karnych odbytych w skutek zaniedbania szkoły powtarzającéj i katechizacyi z powodu kwartalnych spisów (§. 18 tych ustaw) sprawozdanie obejmujące cały powiat rządowi krajowemu, załączając oraz wykaz wszystkich powiatów szkolnych, z któregoby wynikało, które powiaty szkolne kwartalne spisy a które przeczące zawiadomienia przedłożyły.

B. Zawodowo przemysłowe szkoły.

§. 21.

Zawodowo przemysłowe szkoły mają na celu zastósować o ile możności naukę do potrzeb pojedyńczych rzemiosł i tę przeważnie praktycznie udzielić. Dozwala się jednakże połączyć cel tychże z celem szkół powtarzających w tych samych zakładach.

§. 22.

Terminatorowie posiadający ogólne wiadomości przygotowawcze są obowiązani uczęszczać do szkół zawodowych aż do ukończenia terminu.

Do szkół tych mogą być przyjęci:

1. Terminatorowie, którzy albo dwie niższe realne, albo przynajmniéj dwie klasy gimnazyalne z dobrym postępem ukończyli.

2. Terminatorowie, którzy już do szkoły powtarzającéj i na naukę religii lub katechizacyę pilnie uczęszczali.

3. Terminatorowie, którzy się w skutek egzaminu wstępnego zdolnymi okazali.

§ 23.

Kto ma szkoły zawodowe zakładać i z jakich środków takowe utrzymywać, orzeka sama ustawa przemysłowa (§§. 114. 119 i 123. ust. prz.).

§. 24.

Organiczne urządzenia szkół zawodowych, zmiany ustanowionych urządzeń, środki co do kontroli tych szkół uchwalają same stowarzyszenia przemysłowe, a gdzie takowe nie istnieją, gminy lub inni fundatorowie przedkładają je rządowi krajowemu, który takowe — za porozu-

mieniem izby handlowéj i przemysłowéj a jeźli w tym zakładzie ma być udzielaną nauka powtarzająca i zawodowa (§. 21. téj ust.) za porozumieniem się z władzą mającą dozór nad szkołą — zatwierdza.

§. 25.

Nauczycieli publicznych o tyle tylko użyć można do udzielania nauk przy szkołach zawodowych, o ile to wykonywaniu ich zwyczajnych powinności nie staje na zawadzie. W razie gdyby brali udział, mają prawo żądania stósownego wynagrodzenia za podjęte trudy. Wyznaczenia tych wynagrodzeń pozostawia się obopólnemu porozumieniu.

§. 26.

Zawodowo przemysłowe szkoły zostają pod bezpośrednim dozorem stowarzyszeń przemysłowych, a gdzie takowych nie ma, pod dozorem gmin. Rząd i względem tych szkół zastrzega sobie prawo czuwania nad udzielaniem nauk.

§. 27.

Względem wymierzania kar za opieszałość w uczęszczaniu do szkoły zawodowéj obowiązują ustanowienia w §. 19. tych ustaw wyrażone.

§. 28.

Tych terminatorów, którzy obowiązani są uczęszczać do szkoły powtarzającéj uwalnia się od obowiązku uczęszczania na katechizacyę, lecz tylko wtenczas, jeżeli w szkole zawodowéj wykłada się nauka religii. Również nie ustaje czuwanie nad terminatorami w ciągu uczęszczania tychże do szkół zawodowych ze strony władzy nadzorczéj szkół.

ANTONI
Biskup Amatunt. i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek
Kanclerz.

Czcionkami Karola Budweisera w Krakowie.